

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Казахский национальный университет им. аль-Фараби

**«ФИЛОЛОГИЯ МЕН ШЕТ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУ
ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:
ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»**

атты II Халықаралық оқу-әдістемелік
конференциясының материалдар жинағы
29 қаңтар, 2016

Сборник материалов
II Международной конференции

**«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ФИЛОЛОГИИ И
МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ
ЯЗЫКОВ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА»**

29 января, 2016

Collected articles of
II International Educational-Methodical Conference

**«TOPICAL ISSUES OF PHILOLOGY AND METHODS
OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING:
THEORY AND PRACTICE»**

29 January, 2016

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Казахский национальный университет им. аль-Фараби

**«ФИЛОЛОГИЯ МЕН ШЕТ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ӨЗЕКТІ
МӘСЕЛЕЛЕРІ: ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»**

атты атты II Халықаралық оқу-әдістемелік
конференциясының материалдар жинағы
29 қаңтар, 2016

Сборник материалов
II Международной конференции
**«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ФИЛОЛОГИИ И МЕТОДИКИ
ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА»**
29 января, 2016

Collected articles of
II International Educational-Methodical Conference
**«TOPICAL ISSUES OF PHILOLOGY AND METHODS OF FOREIGN
LANGUAGE TEACHING: THEORY AND PRACTICE»**
29 January, 2016

Алматы, 2016

Сборник материалов II Международной конференции
**«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ФИЛОЛОГИИ И МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ
 ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА»**

Aksholakova A.Zh., Konyrbekova T.O., Shakenova V.B. ORTHOLOGIC GUIDANCE TO ENGLISH PRONUNCIATION	154
Амандыкова С.Х., Кальменова Р.К. КЫРКИНБАЕВА М.Б. ПРОФЕССИОНАЛЬНО – ОРИЕНТИРОВАННАЯ РЕЧЬ СТУДЕНТОВ – МЕДИКОВ	155
Барбосынова Қ.Т., Жунусова Б.М. ЕЖЕЛГІ ДӘУІР ӘДЕБИЕТІНДЕ «МӘНГІЛІК ЕЛ» ҰҒЫМЫН ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕРІ	158
Дауталиева С.А. АССОЦИАТИВТІ ЭКСПЕРИМЕНТ – ПСИХОЛИНГВИСТИКАНЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕРІНІҢ БІРІ	162
Досанова А.М. ШЕТЕЛДІК СТУДЕНТТЕРГЕ ТЛДЕРДІ ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ	166
Yegizbaeva N.Zh., Esimova Zh.D., Bekisheva R.M. ANTHROPOCENTRISM AS A NEW DIRECTION OF MODERN LINGUISTIC PARADIGM	171
Ибраева Ж.К. ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ МАГИСТРАНТА-ЛИНГВИСТА: СПЕЦИФИКА ПОДГОТОВКИ ЭССЕ	175
Koshutskaya L.V. MAGAZINE ADVERTISING TEXTS FOR MALE AUDIENCE IN RUSSIAN AND ENGLISH LANGUAGES	178
Күзембекова Ж.Ж., Қондыбаева Р.Ж. ҚАЗАҚ ТЛІН ОҚЫТУДАҒЫ ТЕСТ ТАПСЫРМАЛАРЫ ДИСТРАКТОРЛАРЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ (ОҚЫЛЫМДЫ ТЕСТЛЕУ)	181
Курышжанова А.А. МОБИЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ И КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА	184
Lomachenko N.L., Sabyrbayeva N.K. TEACHING READING AND CULTURAL UNDERSTANDING	188
Makhmetova Dj. PROCEDURE OF TRANSLATING MANY-WORDED PHRASES	191
Медетбекова П.Т., Борibaева Г.А. ҚАЗАҚ ТЛІН ОҚЫТУДА КВАНТИТАТИВТІ ЛИНГВИСТИКАНЫҢ РӨЛІ	193
Мейрамғалиева Р.М. ОПЫТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОГО МЕТОДА ОБУЧЕНИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ ЛИТЕРАТУРОВЕДЧЕСКОЙ ДИСЦИПЛИНЫ	196
Мұсалы Л., Дәрібайұлы С. «СЕНІМ» БАҒДАРЛАМАСЫ ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ МЕКТЕП	200
Алтынбекова О. Б., Мадиева Г. Б. МЕТОДИЧЕСКИЙ КОММЕНТАРИЙ К УЧЕБНОМУ МАТЕРИАЛУ О ПРИЧАСТНОМ ОБОРОТЕ	203
Ogazaeva G., Karashina G. ENGLISH SONG CLUB	206
Садыкова А.К., Узбекиова Г.С. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВЕБ-ФОРУМА В ФОРМИРОВАНИИ МЕЖКУЛЬТУРНЫХ УМЕНИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ	208
Сарсекеева Н.К., Таттимбетова Ж.О. THE PROBLEM OF CHARACTER IN THE WORKS OF ALEXANDER SOLZHENITSYN IN THE ENLIGHTENMENT OF RUSSIAN AND EASTERN PHILOSOPHY	212
Әбдиманұлы Ө. ӘДЕБИЕТ ОҚУЛЫҒЫ ЖӘНЕ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ	215
Омарова Ш.Б., Саякова Б.М. CASE STUDY AND ITS ROLE IN TEACHING ENGLISH	217
Уматова Ж.М., Муканова З.А. ЭЛЕКТРОННЫЙ УЧЕБНИК КАК ЭЛЕМЕНТ ОБРАЗОВАНИЯ	220
Strautman L.E., Gumarova Sh.B. INCORRECTLY USED ENGLISH WORDS IN RUSSIAN-ENGLISH TRANSLATIONS OF SCIENTIFIC TEXTS	224

2. Dacanay Fe R., Bowen J. D. Techniques and Procedures in Language Teaching. Quezon City, 63.
3. G. V. Rogova. Methods of Teaching English, 1985.

PROCEDURE OF TRANSLATING MANY-WORDED PHRASES

Makhmetova Djamilya

*Кафедра иностранных языков факультет филологии и мировых языков
Казахский национальный университет им. аль-Фараби*

The present article focuses on the translation of many-worded phrases which are called attributive chains in translation theory. It discusses two types of attributive chains: attributive chains with an omitted reposition "of" and attributive chains with a hyphen. The article also gives a careful analysis of the translation of these word combinations.

Key words: attributive chain, translation, word.

Данная статья посвящена переводу многокомпонентных фраз, которые в переводоведении называют атрибутивными группами. В статье рассмотрены два вида таких фраз: атрибутивные группы с опущенным предлогом "of" и атрибутивные группы с дефисом. В статье также приводится детальный анализ этих фраз.

Ключевые слова: атрибутивная группа, перевод, слово.

Бұл мақалада кейбір көп компонентті фразалардың бір тілден екінші тілге аудару ерекшеліктері көрсетілген. Тіл білімі саласында көп компонентті фразаларды атрибутивті топтар деп атайды. Мақалада осы фразалардың екі түрі алынған. Бірінші - ол көмекші сөзсыз «of», ал екінші - сызықша түрінде берілген атрибутивті топтардың түрлері. Бұл фразаларға толық түсініктеме және аудару сипаттамалары қойылған.

Кілт сөздер: атрибутивті топтар, аударма, сөз.

Scientific Russian style has many compound phrases where all words are connected with the help of Genitive Case, for example, определение концентрации азота, метод получения магния and etc. When translating such phrases we use the preposition "of": the determination of the concentration of nitrogen, the method of the production of magnesium. It is a traditional method of the translation of such phrases. However, there is another way to translate these phrases omitting the preposition "of". For example: nitrogen concentration determination, magnesium production method. Looking at the last variant of translating these phrases some people can ask: How did you do it? The answer is simple we have used the method of attributive chain.

Attributive chains are compound phrases which consist of two or more phrases. The main peculiarity of these phrases is that they are built based on omitting the preposition "of". In these phrases one word is added to another. But there is a special rule how to add words in these phrases. I have developed a special technique for the translation of attributive chains from Russian into English. This technique includes a few steps. Let's consider the usage of this technique on the example of the translation of one Russian compound phrase. I have decided to use very easy phrase in order to make this process understandable for you.

Горение жидкости водорода.

1 Stage: translation of the words: горение - combustion, жидкость - liquid, водород - hydrogen.

2. Stage: using the traditional method of translation - the reposition "of" - the combustion of the liquid of hydrogen.

3. Stage: internal transformation within English language. The essence of this method is that we should change the places of the words in the translated phrase with the help of the preposition "of". The word which is the first: combustion will be the last one, and the word which is the last will become the first one. The second word: liquid won't change its place. Finally we have the following phrase: hydrogen liquid combustion [1, 18].

You can ask me: Why do we need attributive chains? The answer is that these chains help to make a text shorter and more perfect from the viewpoint of stylistics. When we meet the excessive use of the preposition "of" it doesn't sound very well. Attributive chains allow the authors of English scientific articles to present their scientific results in a compressible way.

When translating attributive chains from English into Russian the translation should be started from the end of the phrase. For example, toluene production procedure, we will start the translation of this phrase

Сборник материалов II Международной конференции
«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ФИЛОЛОГИИ И МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ
ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА»

in the end, namely from the last word: procedure. The translation of this phrase will be the following:
методика получения толуола.

There is also another type of attributive chains. These are chains with a hyphen: filter-based method, electric-field-induced modifications and combustion-generated soot. To translate these phrases we can use the lexical unfolding: method based on filter – метод, основанный на использовании фильтра, modifications induced by electric field – изменения, вызванные электрическим полем, soot generated by combustion – сажа, полученная путем горения, applied-field modified surface – поверхность модифицированная приложенным полем [2, 236]. This class of attributive chains has one similarity with above-considered attributive chains. This similarity is the omission of the preposition. But as a distinct feature in the first case here we can observe the omission of such prepositions like by and on. For instance, the preposition on was omitted in the phrase “filter-based method”. In the phrase “combustion-generated soot” the authors omitted the preposition by. Moreover when making such kind of complex phrases English scientists use hyphens in these attributive chains for the separation of each component. They even use hyphens to divide terms consisting of two words, for instance: applied field, electric field. Such kinds of terminological expression are also considered as terms. When the authors of scientific articles include them in an attributive word combination they present them as a separate component. They impart each of the words in the combination with a function of an adjective. In these word combinations they fulfill the role of an attribute that describes the characteristics of a noun which they refer to. As a rule the translation of these phrases can be a difficult task. Sometimes translators cannot understand how to render this phrase into Target Language. They even cannot grasp the meaning of this word combination. They see only the group of words which are connected by the hyphen. So our article offers the technique for the translation of these word combinations.

We called this technique lexical conversion by which we imply the whole and the full transformation of the phrase. This transformation includes the unfolding of the phrase. We unfold the compressed phrase. We have decided to demonstrate the mechanism of this technique on the phrase: filter-based method. At the end of all we need to reconstruct this phrase grammatically. We need to change the order of the words in the phrase. For this purpose we can use the method which we used in the translation of the attributive chains with the omitted preposition “of”. We should put on the first place the word which is situated at the end of the phrase. This word will be the word “method”. Then we should put the word: “based” and at the end we will put the word “filter”. When we change the word order our phrase will have the following form:

method based filter.

However there is no still meaning in this phrase. We can observe only the group of words which are not connected with each other. There is no logic connection in this word combination. That's why we need to determine the part of the speech of each word. The word “method” is a noun, the word “based” is a past participle and the word “filter” is also a noun. Having determined the speech function of each word we need to translate them into Russian using word-for-word translation: метод основанный фильтр. Having done this operation we need to see what is absent to make this phrase sound meaningfully. In such cases we need to resort to either our intuition or to grammar rules. By the rules of English grammar there should be a preposition. After the past participle “based” we should use the preposition “on” which is translated into Russian as на. So now we can incorporate this preposition into our phrase. After including it we will have the following Russian scientific expression:

метод основанный на фильтре.

Having translated it into Russian we can feel that there is also the lack of something. Here we should use our logics. As we know all research methods are based on the using of some things or procedures. In our situation we are dealing with the research method where the key role belongs to the filter. The filter is a piece of paper in chemistry which is used by chemists for separation of liquids, phases and substances. When we say that this object plays here a key role it means that it is actively used by researchers. Thus, in rendering our source language phrase we need to resort to the lexical technique: addition. But what word should we add here? Based on the semantic analysis that we have made before we may conclude that this phrase should be added by the Russian word “использование”. So in the end it will look like this:

метод, основанный на использовании фильтра.

One of the features of the attributive chains with hyphens is that they always include past participle the age of which can indicate Passive Voice. For instance the phrase: “electric-field-modified changes” contains the word “modified” which is past participle. This word is a derivative of the English verb “to modify”. By the rules of English grammar this phrase should be sound in this way: changes modified by

electr
order
Russi
Howe
facili
deriv
Passi

words
for co
trans
adequ

ХИМИ

дефи

ерект

месе

сала

кара

үйре

колд

фонс

теор

екен

галь

кезд

оқыт

ОНЫ

таби

зерт

да,

линг

бір-б

әдіст

пен

квал

КОМ

ЭЛЕМ

Л

electric field. But the authors decided to compress it converting into a laconic phrase. They changed the order of the words, divided them with hyphens and omitted the preposition "by". In order to translate into Russian a translator should do the actions which we used to translate the phrase: "filter-based method". However in the translation of the second phrase: "electric-field-modified changes" this process can be facilitated by the knowledge of Passive Voice. As I have mentioned before the word "modified" is a derivative of the verb "to modify" and the use of such derivatives in English always implies the presence of Passive Voice where the main preposition is by.

To bring my paper to close I can say that attributive chains are the word combinations with omitted words or prepositions. They are used in scientific style. They are used by the authors of scientific articles for compression and laconic presentation of their research material. To translate these word combination a translator should have a good command of English grammar which can make his/her translation more adequate.

References:

1. Махметова Д.М., Луговская Е.И., Апекова Р.Н. Чтение и перевод англоязычных текстов химической отрасли. Алматы: Қазақ университеті, 2012. – 176.
2. Махметова Д.М. Способы перевода англоязычных терминологических словосочетаний с дефисной орфографией. // Хабаршы. Вестник. Серия филологическая. №4 (134). 2011. С. 236 – 239.

ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДА КВАНТИТАТИВТІ ЛИНГВИСТИКАНЫҢ РӨЛІ

Медетбекова П.Т., Бормбаева Г.А.

*Жалты тіл білімі және еуропа тілдері кафедрасы
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті*

Тілді оқытуда қолданылатын әдіс тәсілдердің заманауи талапқа сай қолданылуы қазіргі таңда ерекше қолға алынуда. Сондықтан да мақалада, тілді практикалық та, теориялық тұрғыдан қарастыру мәселесі ерекше орында. Тіл ғылымының қолданбалы бағыты қашанда өзекті, зерттелетін салаларының күн санап өсуі, жетістіктері мен тілді оқытудағы практикалық маңыздылығы ұдайы қарастырылып, сөзге тиек болуда, қоса айтарымыз қазіргі таңдағы түрлі бағдарламалар арқылы тілді үйрену, меңгеру мүмкіндіктерінің өзі үлкен жетістік. Осыған орай қолданылатын әдіс-тәсілдердің қолданылуы мен зерттелуі жайында мейлінше алар орны, жетістіктері мен мүмкіндіктері айтылған.

Түйін сөздер: квантитативті әдіс, квалитативті әдіс, сандық және сапалық талдаулар, фонетикалық варианттар, ықтималдық теориясы, математикалық статистика, ақпарат теориясы.

Бүгінгі таңда екінші тілді оқыту мәселесі шешімін тапқан деп айту қиынырақ. Тілді оқытудың теориялық та, практикалық та рөлі қай заманнан, қай тілде болмасын маңызды проблемалардың бірі екені даусыз. Осыған орай бүгінгі таңда түрлі әдістер мен тәсілдер қолданылуда, оған қоса зерттеуші ғалымдардың қосар үлестері де зор екенін айта кеткен жөн.

Ақпараттық технология дәуірінің бұл мәселеге қатысты қосары да мол екені даусыз. Қазіргі кезде компьютердің көмегімен де сан түрлі бағдарламалар қолданылу үстінде. Айта кеткен жөн, тілді оқытуда квантитативті әдістің атқаратын рөлі де орасан.

Квантитативті және квалитативті талдау тіл білімінде қазіргі уақытта кеңінен тараған және оның тармақталуына негіз болып отыр. Сондықтан да квантитативті өлшемдер тілдің жаратылысын, табиғатын бейнелеу арқылы оның ішкі механизмін терең тануға тигізер көмегі зор. Сөз жүйесін зерттеуде квантитативті және квалитативті лингвистиканың атқарар қызметі ерекше. Тілді оқытуда да, зерттеуде де *квантитативті* яғни *сандық* және *квалитативті* яғни сапалық талдаулар лингвистика тарихында әр түрлі мезгілде және бір-біріне тәуелсіз дамып келеді. Алайда бұл тәсілдер бір-біріне қарама-қайшы бола алмайды. Қазіргі таңда тіл білімінде квалитативті және квантитативті әдістерді синтездеу, тілдік өлшемдерді және сандық әдісті кеңінен қолдану – жинақталған мәлімет пен жиіліктің мазмұнын береді. Бүгінгі таңда тіл білімі ғылымының дәстүрлі квантитативті және квалитативті лингвистиканың дамуы жаңа ақпараттық технологияны қолдану мен лингвистиканы компьютермен меңгеруге зор ықпалын тигізеді. Бұл тұрғыда квантитативті талдаудың тілдік элементтер табиғатын тереңірек пайымдауға мүмкіндік беретінін атап айтуымыз керек.

Әсіресе, мен/бен/пен жалғаулық шылауларын бірізді ретпен орналастыру қазақ лингвистерінің барлығына дерлік тән нәрсе. Вариантты бірліктер деп саналатын бұл